

aliter vinci melius **A**d idem monemur exemplo Joseph Gen. 19. Qui cum domina sua diceret dormi mecum: ipse relicto in manu eius pallio fugit: et egressus est foras. Quare autem fugiendum sit Rñ/ deo primo. quia homo est sicut fenū aridum. Unde Propheta. Omnis caro fenum. Item homo est sicut stipula Uñ Job. 13. Et stipulam siccam persequeris. nulla autem securitas est stipule vel feno arido circa ignem. igitur merito fugiendum est. **N**ō cū luxuria est peccatū valde immundum. ergo non est securus luctari cum peccato isto. vix enim potest esse q̄ homo non inquinetur Ecclesiā. 11. Qui tetigerit picem: inquinabitur ab ea. Sed diceret quis stipulam se nō esse: immo quasi ferum: et ideo nō oportet eū timere mulierum familiaritatez **R**espondeo q̄ etiam ipsum ferum igitur immutat. vt quasi igneam formam inducat Sic ignis luxurie etiam homines ferreos immutat in malum **H**ieronimus. Ferreas mentes libido domat: Et etiam patet q̄ ex duobus lapidib⁹ si inuicem collidantur exit ignis: Sic ex familiaritate duarum personarū que quasi lapidee videntur: exit quādoq; ignis luxurie. **I**te et si murus lapideus a candela iuxta se posita nō comburatur: tamen denigratur: sicut et q̄ homo q̄n/ doq; non cadat ex familiaritate mulierum in peccatum actuale: tamen frequētius aliquantulum inquinatur ad minus per cogitationes et delectatōes malas. Unde beatus Hieronimus **C**rede mihi non potest eū domino toro cor/ de habitare: qui feminarum actibus copulatur. **Q**uā autē cohabitatio et familiaris conuersatio mulierum multum est occasio ruine potest manifestari per tale exemplum. Legitur in vitā patrum. q̄ senex quidā erat qui cum incurrit egritudinem magnam seruebant ei fratres: et videns senex q̄ fratres occuparent euz eo dixit. **V**adā in egyptū: vt nō impedi/

am fratres istos **E**t dixit ei abbas moyses: nō vades q̄ fornicatiōem incursum es. Ille autē tristatus dicebat. **D**ortuū est corpus meū: et tu mihi ista dicis. **S**urgēs ergo abiit in egyptū. **Q**uōd cū audissent hoies circūquaq; habitates offerebāt ei multa **V**enit etiā ad eū virgo q̄dam fidelis volens obsequium suuz seni infirmatī depēdere **E**t post aliquā tū tps cū paululū de egritudine q̄ decebat meli⁹ habuisset incurrit in eā **E**t illa ꝓcepit **I**nterrogata autē a vicinis loci illius vñ ꝓcepit. **I**lla rñ dicit. de senex **I**lli autē nō credebāt. **S**enex vero dicebat. ego hoc feci. s̄ custodite infantem que ꝓcepit **Q**ue cū genuisset puerū et ab lactatus fuisset: tulit senex infantē in humeris suis **E**t die qua erat festiuitas in schyri accurrit ibi et intravit eccliaz corā multitudie fratrum. **I**lli autē videntes eū fleuerūt. **Q**ui dixit fratrib⁹ **V**idete infantē hūc: filius est inobediētie. cauete ḡ vos o frēs a ꝓsortijs mulierū. eo q̄ in senectute hoc feci. et orate ꝓ me. **E**t ꝓgens ad cellā suā ad inuitū ꝓme ꝓuersionis reuersus est. **Uñ Bern.** **C**ū semina sp̄ esse et feminā nō cognoscere: nōne plus est q̄ mortuū suscitāe. si q̄d min⁹ est nō potes necid q̄d mai⁹ est. **Uñ Hiero.** **S**i pudicitia seruare q̄ris: feminā quā bñ videris ꝓuersantē mente dilige: nō corporali ꝓntia. **Uñ Greg.** scribit in registro q̄ beatus augustinus nec cum sorore habitare consensit.

Incipit tractatu

lus de sex operibus misericordie. Et ꝓmo de corporalibus.

Opera misericordie corporalia s̄ sex **P**rimū est cibare esurientem **Uñ Isaie. lviij.** **F**rāge esuriē si panē tuū. **S**cōm est porus dare sitiētī. **Dar. x.** **Q**ui potū dederit vni ex minimis meis calcem aque frigide non perdet mercedem suam. **S**ed sunt

De sex operibus

quidam a deo duri et immisericoordes qui
potius dant porcis et canibus quam pauperibus. quia
plures diuites melius pascunt suos canes
quam pauperes. scilicet parando canibus ossa
vel dando eis carnes. de quibus pauperes
possent refici. de quibus omnibus tales diuites
districtam reddituri sunt rationem. Insuper aliquid
tam avarit et tenaces sunt: quod potius id quod re-
manet permittunt putrefieri fructus hoc ex
nimia paritate quam quod pauperibus erogaret.
Unde dominus de maximo convivio quod faciet
sanctis suis repellat eos cum perfusione ma-
gna. nihil eis dando quod hic mensa sua ni-
hil ei dederunt. ut patet in diuitie epulone et
paupere lazaro. Luc. 14. Unde etiam Gregorius
Dei misericordiam non potest permereri qui
hic misericors non fuit. Unde Beda su-
per epistolam Jacobi. Sine misericordia iudi-
cabit ille: qui cum posset non facit misericordiam.
Ex his patet quod periculose stant tales
tenaces diuites quia deum graviter offen-
dunt: contra charitatem proximi faciunt
et contra animas proprias graviter pec-
cant. quia tales quodammodo comparantur
furibus et raptoribus. Ambrosius in ser-
mone. Non minoris est criminis habere
et tolerare: quam cum possis indigentibus de-
negare. Unde etiam Basilius Nonne
inquit spoliator es: qui dispensanda su-
scipisti propria reputando. Est enim pa-
nis famelicis quem tu tenes. nudi tunc
ca: quam in conclavi servas. discalceati
calcei: qui penes te marcescunt. indigent
argentum quod possides humanum. Unde
christus dicit in euangelio. Luc. xviii
Quam difficile qui pecuniam habent re-
gnum dei intrabunt. Item est malum si-
gnum cum quis durus homo non po-
test audire clamorem pauperum. et si au-
dit: tamen non compatitur nec misere-
retur: quod est signum perversitatis: et quod non est in chari-
tate dei. Et ex his sequitur quod est in statu dam-
natorum. Unde. i. Johis. 4. Qui habue-
rit sub az huius mundi. et viderit fratrem suum ne-
cessitatem habere: et clauserit viscera sua ab-
eo: quomodo charitatis dei in eo manet

quasi diceret: nulla modo. Augustinus. de ci-
uitate dei. Misericordia est aliena miserie in-
nostro corde passio. quia utique si possemus
subvenire propelemur. Unde de duris cor-
dibus dicit Prover. xxi. Qui obturat au-
rem suam ad clamorem pauperum. et ipse cla-
mabit et non exaudiet. Et ergo ut diui-
tes misericordiam dei consequantur: tunc ipsi de-
bent esse misericordes pauperibus. Unde
Matth. v. Beati misericordes quoniam ipsi
misericordiam consequentur. Ambrosius. in episto-
la ad Nepocianum. Non memini me le-
gisse mala morte mortuum qui libenter ope-
ra pietatis exercuit. Habet enim multos
intercessores. et impossibile est precibus mul-
torum non exaudiri. **T**ertium est re-
cipere peregrinos ad hospitium. hoc utile est
et deo tam acceptum: ut quicquid etiam ad litte-
ram angelis sunt ad hospitium recepti: un-
de etiam quicquid ipse christus visibiliter. ut in
emaus. Sed sunt quidam a deo avari et nul-
lum pro deo hospitari volunt nisi habeat
expedire. Et sic expellunt pauperes a do-
mo sua. cum tamen christus dicat in euangelio.
Qui vos recipit me recipit. et eadem men-
sura qua mensi fueritis etc. Ergo si clau-
dis ianuam pauperi: sic christus faciet tibi cum
veneris dicens illud Matthei. xxv. Domine
domine aperi nobis. Respondebit. Amem di-
co vobis nescio vos. Sed bonis et electis
dicit illud Matthei. xx. Hospes fui et
collegistis me. venite benedicte patris
mei etc. Ex his sequitur quod multum reprehens-
ibiles sunt illi diuites qui habent laras
domos. et potius permittunt eas vacare
quam quod pauperes in eisdem propter deum vellet
hospitare: cum tamen laudabile esset quod quis-
libet diues ad minus haberet unum pau-
perem in domo sua: ut illud quod sibi ipsi
in mensa subtraheret siue in comedendo si-
ue in bibendo hoc illi pauperi daret. ut sic
posset mereri vitam eternam. **Q**uartum
est nudos regere. Quantum autem hoc
placeat deo patet in beato Martino quem
christus coram omnibus sanctis et ange-
lis in celo existentibus commendavit dicens

Martinus adhuc catholicus hac me veste prexit. **U**nde ammonet vnū/ quēq; hominē p̄ **E**saia p̄phētā dicens **L**ū videris nudum operi eum. **L**ūc. iij. **Q**ui habet duas tunicas det vnāz nō habenti. **I**tem quia hoc op⁹ misericordie nō ita facilliter exercetur. quia vnus facilius dat pauperi frustū panis. v̄l recipit p̄ noctem vnū ad hospitium: q̄s q̄ daret sibi tunicā. z etiam diutius durat ergo diuites mulieres debēt filare z nō ociose incedere. qz q̄suis ip̄e nō indigēt p̄ se. tamē multi paupes sunt q̄ bñ indigent. **E**xemplo b̄tē **E**lizabeth que filabat cū ancillis suis: z inde paupibus vestes faciebat. **U**ndē **A**ug⁹. in li. de vita xp̄iana. **I**llā elemosynāz de⁹ approbat q̄ de iustis laborib; ministrat. **S**icē scriptū est. honora dñm de tuis laboribus iustis. **U**n̄ xp̄s dicit talib; in iudicio illud **M**ath. xxv. **N**udus fui z cooperuistis me. qz ita acceptū est ei q̄si eū in cruce nudū pendētem cooperuisses **U**nde **M**ath. xxv. **Q**uod vni ex minimis meis feceritis mihi fecistis **Q**uī tum est. visitare infirmos. **H**oc multū acceptū est xp̄o. q̄si ip̄se p̄ se iaceret infirmus hic z eū visitares. qz om̄es passus talū numerant ab angelis: z remunerantur a xp̄o in vita eterna. **C**ōtra hoc faciunt q̄ paupes z infirmos ab hominātur. vel etiā quandoq; p̄rios famulos eū infirmant a domo expellūt. vel si retinerēt: vt canem sub gradu locāt nec melius ei q̄ cani faciunt **N**ō sic est faciendū immo est eis bñficiendū quasi angelo. vel etiā quasi ip̄i xp̄o. qui dicitur est in iudicio. **I**nfirmus fui z visitastis me **S**extum opus misericordie est viduos visitare z redimē. siue boni siue mali sint aliqua eis ministrādo **S**i boni: p̄ posse liberari deberēt. **I**uxta illud ps̄. **E**genum de manu peccatoris liberate **Q**ui hoc facit. s. q̄ redimūt captos innocēter a raptorib; z ab alijs malis hoib; opus misericordie exercet. z sillis erit dō. vñ

ps̄. **D**eus q̄s sillis tibi: eripies inopem de manu fortiorū ei⁹. **S**i vero mali tūc saltem liberādi sunt ab eterna morte. s. monēdo eos ad p̄niam z contritōem de peccatis suis. z q̄ offerāt deo illā ignominiosam z amarā mortem quam sustinere eos oportet p̄ peccatis suis. q̄ hoc est multum vtile hominī z deo acceptū. **U**nde questio est. vtrū pena mortis dirimat aliqd de pena debita p̄ peccat; **R**espōdeo s̄m b̄t̄m **T**homa in. iij. dist. xx. **H**ors naturalis est pena p̄sequens originale peccatum z q̄ si iam in naturā p̄uersa. z ideo p̄ mortē naturalē nō purgat aliqd de peccato actuali. s̄ p̄ mortem illatā bene potest purgari aliqd. **U**nde si aliq; mortem illatā patienter sustineat p̄ alijs criminibus: sic illata valet ad diminutōem pene. z ad liberatōem etiā a tota pena s̄m q̄ntitatē culpe z paciētie z contritōis. **I**te sciendum q̄ **S**cotus sup. iij. sententiariū dicit. q̄ si q̄s infirmus cū iāz videt se vti q̄s mortuū mori vult. z plene p̄sentit in mortem: ac si p̄ seipm mortem elegisset penā mortis sic paciēter sustinēdo: satisfaciet p̄ oib; peccatis venialib; . imo aufert aliqd ad satisfaciendū p̄ mortalibus. **Q**uare p̄ oia laudabile est in isto volūtatem suam diuine p̄formare **I**te querit de suspendēdis z decapitādis an debeat eis dari corp⁹ xp̄i. **R**ñdeo. si sūt p̄fessi z penitēt: nō debet eis denegari. xij. q. ij. c. si. **I**tem q̄ritur de suspendēdis an sint sepeliēdi in cimiterijs vel nō **R**ñdeo s̄m **H**ostien. q̄ speliēdi sunt dū tñ penituerint **S**z tñ quo ad hoc vt de patibulo deponant requirit licētia iudicis secularis: ne iusticia p̄tēni videat. z sic loquuntur leges. s̄ ip̄am licētiā ip̄e iudex denegare nō debet. **E**x his iā dicitis patz q̄ est salubre tales hoies monere ad penitentiā. qz possibile est q̄ q̄s in vno homine tali p̄t mereri vitā eternā. **E**t rō ē qz s̄m **G**rego. **M**aximū sacrificium est zelus animarū. imo plus est deo accep/

De peccato

tum et homini meritorum unam animam lucrari quam aureum motem deo offerre. quia una anima precellit omnes thesauros totius mundi. **Uñ Aug^o.** Sicut deus omnem creaturam: sic anima omnem corpoream substantiam natura et dignitate precellit. **Uñ etiam Bern^o.** Totus mundus ille precius unius anime est mare non potest non enim pro toto mundo animam suam daret christus: quam pro humana anima dedit. **S**ciendum etiam quod multum saluiferum est talibus amarum mortem et passionem christi reducere ad memoriam. **Uñ Greg^o.** Si passio christi ad memoriam reducat: nihil tam durum quod non equo animo toleret. **Bern^o.** Quid est quod tibi non suaue videtur: si collegeris et memoraueris omnes amaritudines saluatoris. Et signanter cogitandum est de talibus quomodo christus nonies est ductus pro salute peccatorum. Et primo mox ut captus fuit tunc ductus fuit ad annam. secundo ab anna ad caypham. tertio a caypha ad pylatum. Quarto a pylato ad herodem. Quinto e converso ab herode ad pylatum. Sexto milites duxerunt eum intus in atrium: et illuserunt ei percussiones caput eius arundine. Septimo duxit eum pylatus foras de pretorio portatorem coronam et vestem purpuream. Octavo ad locum ubi ante tribunal stans iudicatus est ad mortem. Nono extra civitatem ad locum caluarie ubi crucifixus est. Et rememorando tales transitus christi: offerre debet transitum illum et mortem et penam ipsi christo pro peccatis suis. Et debent habere bonum propositum quod amplius nunquam vellent peccare si diutius vivere deberent. et sic deo promittere animas suas. **Uñ exemplum legitur.** Fuit miles quidam nobilis: sed criminosus. qui tempore quodam ab inimicis suis captus fuit: et quia valde mortales inimicitie inter eos erant: visum est eis expedire ut in instanti occiderent. **Tern^os** autem vir nobilis sibi mortem imminere et nullum esse remedium vite: suppliciter voce dixit ad illos **Rogovos** intuitu dei ut ad modicum tempus mortem dignemini differre ut alii

cui sacerdotum possum peccata mea confiteri. Et responderunt illi. Non esset nobis hec dilatio tuta. pringere posset ut cognati tui et amici venientes eriperent te de manibus nostris. et esset error nouissimus peior priore. Cui cum precepissent ut se prosterneret ad decollandum: dixit hoc et bene **Deus** tu scis voluntatem meam. Et subiunxit. **Animam** meam virginis filio committo. sicque decollatus est. Et erat tunc quidam obsessus in civitate. cui cum diceret quidam audita morte tanti tyranni. modo magnum gaudium haberis propter animam illius facinorosi militis. Respondit demum. Nequaquam. unum enim verbum moriens protulit. propter quod saluatus est. **Unde Bern^o.** Maior est dei pietas quam quevis iniquitas. Sicut enim scintilla in medio maris ita omnis malicia hominis ad dei misericordiam.

De sex operibus misericordie spiritualibus.

Opera misericordie spiritualia meliora sunt et nobiliora et utiliora quam corporalia. quia tanto illis corporalibus preferuntur quanto spiritus corpori auferuntur. Et etiam quia quilibet homo potest ea omni tempore exercere. sed secus est de corporalibus. quia pauper non habet vel hospitem vel cibum. et sic de aliis. **Primum** est instruere simplices ignorantes et errantes: hortando eos ut a via erroris resipiscant. tum propter dei offensam cavendam tum propter penam declinandam. tum propter celestem gloriam consequendam reuocando eis ad memoriam quomodo momentaneum est quod delectat. et eternum quod cruciat. et his similia. Et notandum quod talis informatio debet fieri cum lenitate. **Gal. vi.** Si preoccupatus fuerit quis in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruere in spiritu lenitatis. Et sciendum quod instructio fraterna in duobus consistit. videlicet in verbi exhortatione. et sic litterati instruunt exhortando. et boni exempli ostensione: ut boni et